

Smo lahko zadovoljni?

Poslovanje naftnoplinskega gospodarstva Jugoslavije je v prvem polletju 1987 spremljalo nekaj posebnosti. Predvsem sta bila to novi način delitve celotnega prihodka in dohodka ter sprememba zakonodaje za to področje, s katerima naj bi slabosti sistema za delitev, ki so ga uvedli letos, uskladili z realnimi možnostmi. Zato ne moremo realno primerjati rezultatov poslovanja med letošnjim in lanskim prvim polletjem. Ker je bila poraba naftnih derivatov in zemeljskega plina višja, kakor je bilo predvideno v planskih dokumentih, smo morali iskati nove vire za zagotavljanje blaga, kar je v nekaterih primerih povzročilo dodatne stroške, ki so razvidni iz finančnih rezultatov poslovanja. Ker so cene dinamično in hitro naraščale, so nastala pri stroških večja odstopanja, zato smo morali pri politiki osebnih dohodkov te vplive vsaj delno ublažiti. Glede na glavno funkcijo, ki jo ima naša sestavljena organizacija v Sloveniji, bomo poskušali razčleniti posamezne značilnosti in prikazati poslovanje po dejavnostih, ki so zastopane v SOZD Petrol.

PRESKRBA Z NAFTNIMI DERIVATI

Za preskrbo z naftnimi derivati je bilo značilno, da je tržišče zahtevalo več, kakor sta delovni organizaciji, zadolženi za te naloge, lahko nabavili iz stalnih virov. Zato smo morali zagotoviti dodatne vire iz zveznih blagovnih rezerv (npr. 25 tisoč ton motornega bencina) in zmanjšati zaloge v skladiščih. Poleg tega je bilo potrebno že junija začeti z aktivnostmi za dodaten uvoz motornega bencina ter dodatne nabave iz rafinerij, ki so združene v SOZD Naftagas. Vse to pove, da je bila prodaja motornega bencina v prvem polletju daleč nad planskimi predvidevanji in sicer kar za 18,5 odstotka. Za 24,5 odstotka se je dvignila tudi prodaja kurilnega olja EL, čeprav v drugem četrtletju praktično ni več potrebno ogrevati. Poraba ostalih naftnih derivatov je bila večja od planirane, vendar v realnih mejah, tako da smo tržišče lahko oskrbeli iz običajnih virov.

Če primerjamo celotno prodajo derivatov v letošnjem prvem polletju, lahko že zdaj rečemo na osnovi indeksa porasta, ki znaša 110,3, da bo za nemoteno preskrbo do konca leta 1987 potrebno v Jugosla-

viji zagotoviti dodaten uvoz surove nafte in sicer 1,5 milijona ton. Ob tem moramo dodati, da bo kljub takemu dodatnemu uvozu surove nafte

občasno potrebno reševati položaj z uvozom nekaterih naftnih derivatov. Kljub tem dodatnim virom pa bi na tržišču občasno primanjkovalo naftnih derivatov, če se ne bi delavci, zadolženi za transport in distribucijo, angažirali z vsemi možnimi silami in delovnim elanom.

Problem, ki je nastal zaradi pomanjkanja maziv, se je v drugem četrtletju nadaljeval oziroma na nekaterih področjih prešel v kritično fazo, ker so posamezne oljne rafinerije ustavljale svojo proizvodnjo. Upamo, da se bodo razmere v drugem polletju izboljšale in bomo z uvozom aditivov položaj popravili. Finančni rezultati poslovanja, ki so obračunani po novem sistemu, predstavljajo določen pozitiven premik, predvsem na osnovi povečanega fizičnega obsega prodaje in povišanih maloprodajnih cen v marcu in maju.

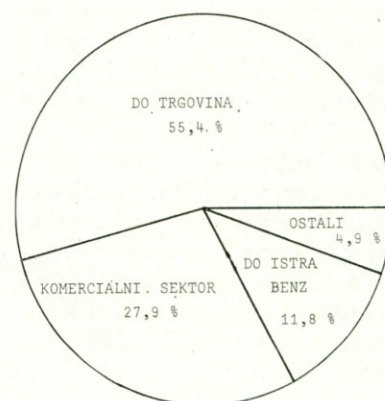
PRODAJA NAFTNIH DERIVATOV V 1. POLLETJU 1987
V PRIMERJAVI Z ENAKIM OBDOBJEM V LETU 1986
=====

DERIVAT	1987	1986	indeks
MOTORNİ BENCINI	224.329	189.436	118,4
PRIMARNI BENCIN	5.757	1.064	541,1
PLINSKA OLJA	178.610	172.974	103,3
EL KURILNO OLJE	144.874	116.381	124,5
KURILNO OLJE	238.852	232.675	102,7
BITUMEN	26.281	27.604	95,2
TNP	26.197	22.455	116,7
REAKTIVNO GORIVO	13.038	14.450	90,2
OSTALI	74.701	68.217	109,5
SKUPAJ	932.639	845.256	110,3

Vir podatkov:

Komercialni sektor

DELEŽ ORGANIZACIJ V PRODAJI
NAFTNIH DERIVATOV V 1. POLLETJU
1987 V SR SLOVENIJI

Vir podatkov
Komercialni sektor

Dohodek je porasel za 60 odstotkov, kar je dalo osnovo za povečanje osebnih dohodkov, manj pa za povečanje skladov. Veliko bolj kot sam dohodek so porasle obveznosti iz njega, tako da je ostalo po izdvojitvah za skupno porabo, stanovanjski prispevek in rezervni sklad v poslovnem skladu DO Trgovina 478 milijonov dinarjev, kar je v primerjavi z lanskim letom samo 27 odstotkov, v DO Istra-benz za 370 milijonov oziroma 74 odstotkov v primerjavi z lanskim obdobjem. To pomeni, da bomo morali v drugem polletju vložiti ogromno naporov, če bomo hoteli pokriti osebno porabo in vlagati sredstva v razširjanje materialne osnove, ki naj bi nudila dolgoročen nemoten razvoj.

PRESKRBA Z ZEMELJSKIM PLINOM

Delovna organizacija Zemeljski plin je v prvem polletju 1987 dosegla oziroma celo presegla zastavljene načrte za nabavo in prodajo plina. Slovenskim porabnikom je dobavila 447 milijonov kubičnih metrov zemeljskega plina, torej za 10,8 odstotka več kot v enakem lanskem obdobju, kar je predvsem

rezultat dokaj ugodne dinamike v dobavi iz Sovjetske zveze in dobrega sodelovanja s tujima transportnima partnerjema, ki sta omogočala dodaten transport preko ČSSR in Avstrije.

Pri oskrbi z zemeljskim plinom je bilo zlasti v prvem četrtletju pomembno, da smo lahko črpali plin iz skladišča v Avstriji. Zakupljenih 65 milijonov kubičnih metrov je v pretekli sezoni zadostovalo, da praktično ni bilo omejitev v oskrbi s plinom. Žal smo z dolgoročno pogodbo zakupili in z bančno garancijo zagotovili plačevanje le za 40 milijonov kubičnih metrov skladišnega prostora, dodatno skladišče pa je potrebno najeti za vsako sezono od 1. junija do 1. maja sproti. Zaradi težav pri deviznih plačilih, za sezono 1987/88 to skladišče še ni zagotovljeno. Ker lahko plin skladiščimo predvsem v tretjem četrtletju, obstaja nevarnost, da bo oskrba v naslednji sezoni resno motena, če ne bomo pravočasno zagotovili sredstev za družbeno priznane reprodukcijske potrebe (DPRP).

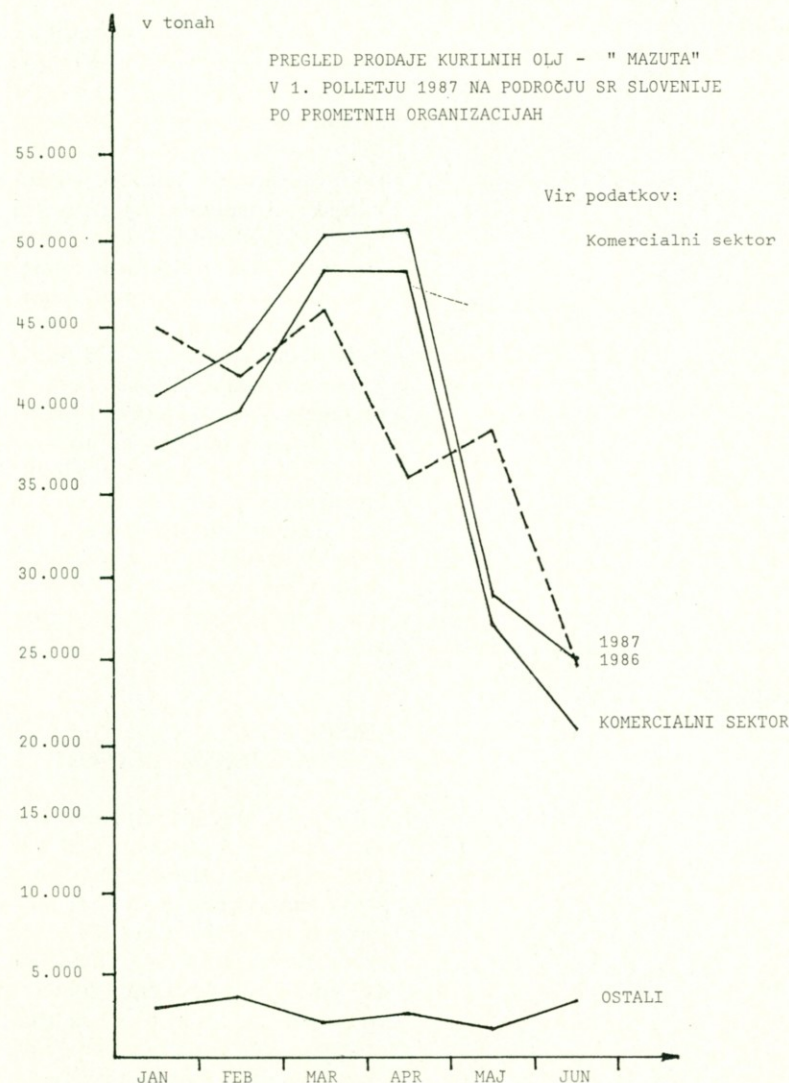
Gibanja cen nafte na svetovnem trgu so se v preteklem letu odrazila tudi v letošnjem poslovanju, saj so omogočila, da je bila prodajna cena v pr-

vem četrtletju letos celo nižja kot v lanskem enakem obdobju. Šele s 1. majem je bila povečana od 68,47 din za kubični meter na 93,90 din, zlasti zaradi nepričakovano visoke rasti vrednosti tujih valut, ki je ponovno presegla pričakovanja.

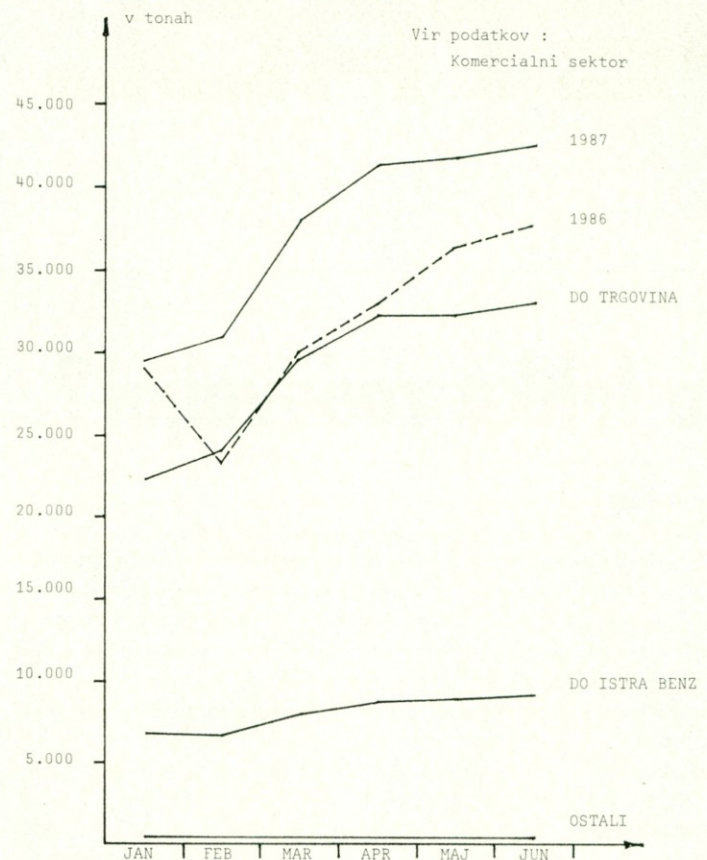
Na sam finančni rezultat delovne organizacije Zemeljski plin bistveno vpliva novi obračunski sistem. Ker smo v preteklih letih odpisali velik del vrednosti osnovnih sredstev, z njihovo revalorizacijo ne moremo pokriti negativnih tečajnih razlik, ki so posledica neugodne finančne konstrukcije gradnje slovenskega plinovodnega sistema. Tokrat smo nastalo razliko še lahko pokrili z revalorizacijskimi prihodki od plasiranja denarnih sredstev, z njihovim zmanjševanjem pa bo tudi ta možnost omejena. Z ustvarjenim čistim dohodkom lahko pokrijemo le osebne dohodke, obvezni rezervni sklad in samo del dogovorjenih sredstev za razširjeno osnovo dela.

PREDELAVA

Problem z nabavo uvoznih komponent se je v drugem četrtletju stopnjeval, tako da nobena od obeh delovnih organizacij ni uspela nadoknaditi zastanka iz prvega polletja.

PREGLED PRODAJE MOTORNH BENCINOV
V 1. POLLETJU 1987 NA PODROČJU
SR SLOVENIJE PO PROMETNIH ORGANIZACIJAH

V Olmi so se razmeram poskušali prilagoditi s proizvodnim programom, za katerega so imeli surovine in v prvem polletju naredili 3324 ton proizvodov, kar je na ravni lanske proizvodnje in tudi plana za letošnje prvo polletje. Temu primerno so realizirali tudi plan prodaje.

Manj uspešni so bili v Rafineriji, kjer so fizični obseg realizirali samo petinosemdeset odstotno v primerjavi s planom. Upamo, da bo drugo polletje bolj uspešno in bosta obe delovni organizaciji ob razreševanju problemov s cenami in zagotavljanju surovin uspeli povečati fizični obseg proizvodnje in izboljšati poslovne rezultate.

Rafinerija v prvem polletju ne izkazuje izgube, vendar njeni rezultati poslovanja še vedno niso na pričakovani ravni. V Olmi so letos sicer dosegli dohodek, ki je za 37 odstotkov višji od lanskega v prvem polletju, kar pa še vedno ni na ravni poslovnih rezultatov iz preteklih let, ko so bili na vrhu poslovnega uspeha občine Ljubljana Moste Polje. Upamo, da bo drugo polletje tudi za Olmo bolj uspešno, saj so že zagotovljena devizna sredstva za nabavo uvoznih komponent.

TRANSPORTNA DEJAVNOST

Rezultat poslovanja delovne organizacije TIB je bil v prvem

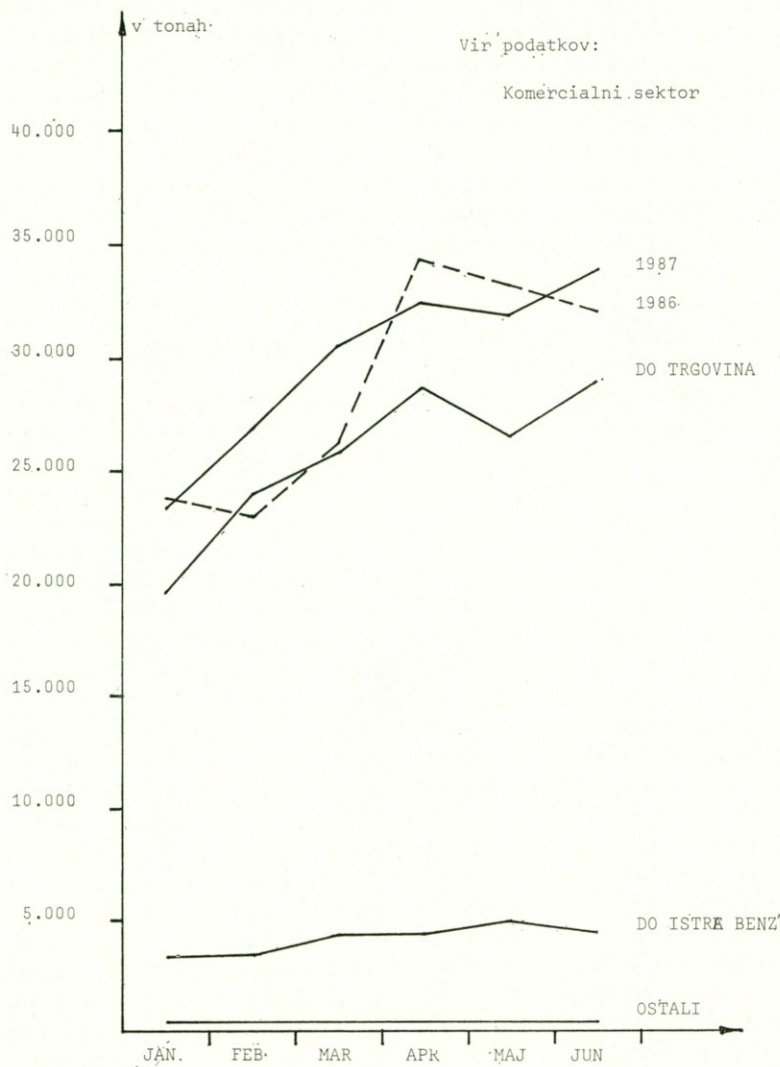
polletju 1987 zadovoljiv in na nekaterih področjih jim gre v primerjavi s prvim četrtletjem celo bolje. Nekateri aktivnosti, ki so jih sprožili ob neugodnem rezultatu v prvih treh mesecih, so se pozitivno odrazile zlasti v cenovni politiki. Po zaslugi strukture prevoza je bil maj pozitiven, v juniju pa so bile popravljene cene tudi za belo blago, kar je omililo tradicionalno izgubo pri teh prevozi. Rešitev problema pa nikakor ne bo možna, dokler ne bodo sprejeti skupni elementi za oblikovanje cen naftnih derivatov.

Na rezultat poslovanja so pozitivno vplivali ukrepi za zmanjševanje stroškov, zlasti zmanjšana poraba goriva, ki je nižja za skoraj 4 odstotke na enoto, kljub temu pa je še vedno nad planom.

Stroški za vzdrževanje so nižji za 4,2 odstotka, kar je bolj rezultat zunanjih faktorjev, a ker ne morejo zagotavljati rezervnih morev iz uvoza in konsignacije, vozil ne morejo pravilno vzdrževati, zato jih morajo vedno pogosteje popravljati, kar ima dolgoročne negativne posledice in lahko v nekaj letih uniči vse, kar so dosegli z obnovo voznega parka in negativno vpliva na oskrbljenost trga ter varnost prometa.

Manjši so tudi drugi stroški, na primer za gume in ostali poslovni stroški, ker vodijo bolj oster nadzor. Seveda še

PREGLED PRODAJE PLINSKIH OLJ V 1. POLLETJU 1987
NA PODROČJU SR SLOVENIJE PO PROMETNIH
ORGANIZACIJAH

zdaleč niso dosegli zelenega cilja, vendar je to edina pot, zlasti če želijo, da bodo sredstva za reprodukcijo ostala na ravni, ki ne bo ogrozila kvalitete dela in varnosti.

Zaskrbljujoče je, da obveznosti iz dohodka nenehno rastejo in da obremenjevanju gospodarstva ni videti konca. Zaradi obveznosti, ki jim imajo z najetimi krediti za osnovna sredstva in obremenitve, ki iz tega izhajajo, so bili prisiljeni, da so skoraj v celoti odstopili od načrtovanih investicij za letošnje leto.

Osební dohodki so realno padli, ker so vezani na doseganje akumulativnosti v skladu z zakonom. Zato je tudi vnaprej še bolj važno, da zmanjšujejo vse vrste stroškov in tudi zaloge ter si skupaj z uporabniki prizadevajo za bolj učinkovito izkoriščanje voznega parka.

V celotni prihodek prinaša izvoz 15 odstotkov in se zmanjšuje. Vzrok za to so moteni blagovni tokovi in večja konkurenca ter problem z dovolilnicami, ki je v zadnjem četrtletju še bolj velik.

GOSTINSTVO

V delovni organizaciji Gostinstvo so letos prvič poskušali načrtovati inflacijsko, zato so se odločili, da bodo finančne kazalce lanske realizacije povečali za 86 indeksnih točk, samo v TOZD Hotel Špik le za 25, ob čemer so predvidevali, da se realizacija stvarno ne bo premaknila navzgor. Vendar so kljub temu, da so bila predvidevanja slaba, uspeli realno povečati celoten prihodek oziroma prodajo svojih storitev v tem obdobju v primerjavi z enakim lanskim obdobjem v preteklem letu —

TOZD	Ind. količ. povečanja 6/87 : 6/86	Indeks doseganja plana	Indeks nočitev
Motel Čatež	107	108	111
Motel Lom	113	113	98
Motel Podlehnik	106	114	123
Restavracija Tepanje	114	125	—
Gostinski obrati Ljubljana	123	105	—
Hotel Špik	100	184	111
Delovna organizacija	112	116	113

Količinska prodaja se je povečala v TOZD Gostinski obrati Ljubljana, ker sta se priključila bifeja v Voklem, v TOZD Hotel Špik pa je bilo tudi v campu za 111 indeksnih točk več nočitev kot v enakem obdobju prejšnjega leta.

Glede na to, da so imeli v preteklih letih vedno premajhne razlike v ceni (gostinske marže), ki je bila posledica večletnega zadrževanja cen in ni zadostovala za normalno ekonomsko poslovanje, so se letos odločili za mesečno usklajevanje cen, da bi lovili podražitve in počasi ustvarili ugodnejše razlike v ceni. Kljub vsemu trudu in relativno hitrim podražitvam njihovih storitev so uspeli popraviti maržo le za 4 indeksne točke, ker jim tekoče podražitve materiala in storitev kaj več niso dopuščale.

Morda bo zanimiva struktura storitev v Petrolovih gostinskih obratih —

hrana 46 odstotkov
pijača 38 odstotkov
nočnine 8 odstotkov
drugo 8 odstotkov

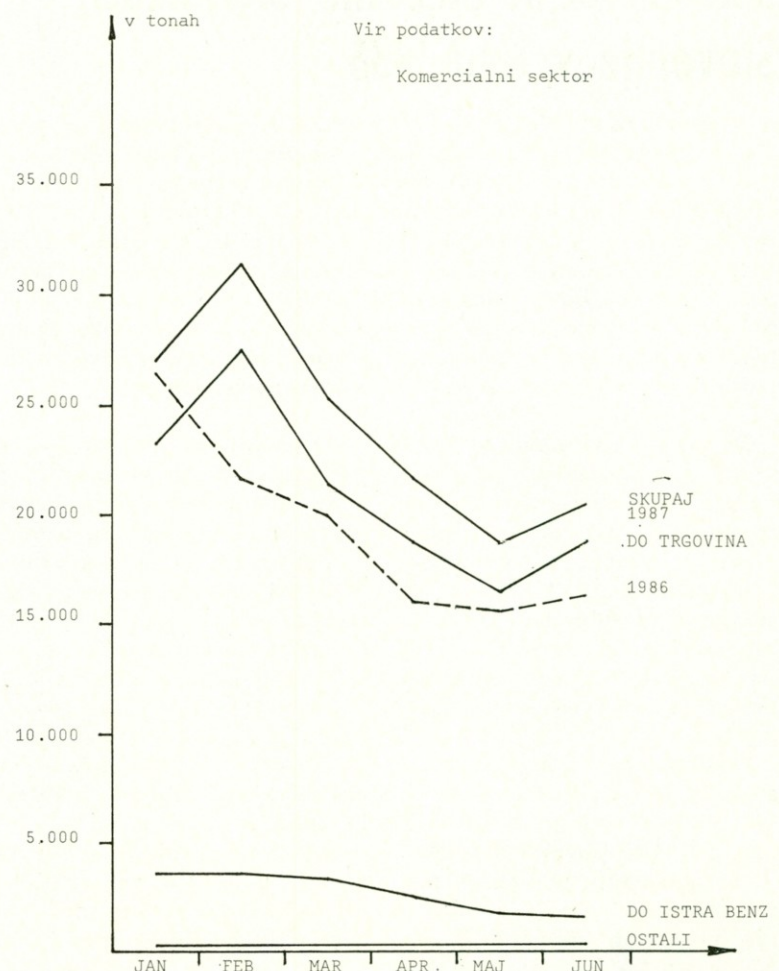
Taka struktura — 84 odstotkov hrana in pijače — narekuje stalno spremljanje stroškov in prilagajanje cen. Kljub trudu jim to v celoti ni uspelo,

saj znaša v primerjavi z lanskim letom indeks fakturirane realizacije 221, indeks materialnih stroškov pa 237, zato je relativno dober rezultat v prvem polletju zagotovila le realno povečana količinska prodaja.

Gostinci imajo močna sezonska nihanja in izredno slabo realizacijo v začetku leta. Zato prilagajajo plane tem nihanjem in načrtujejo izplačevanje osebnih dohodkov nekoliko drugače kot ostali. Na račun sezonskih mesecev izplačajo v prvih mesecih leta več, kakor zaslužijo, vendar se ob koncu leta vklopijo v okvir družbenih razmerij. Letos jim je interventna zakonodaja preprečila tako ravnanje in so imeli pet mesecev zamrznjene osebne dohodke na ravni zadnjega četrtega preteklega leta ter izplačali mesečni čisti osebni dohodek na delavca v višini 173.758 dinarjev, kljub temu pa so dosegli v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta indeks 185, kakršen je tudi pri ustvarjenem dohodku.

Vse temeljne organizacije so zaključile šestmesečno poslovanje pozitivno, razen TOZD Hotel Špik v Gozdu Martuljku, zdaj pa predvidevajo, da bodo v razmeroma ugodnih sezonskih mesecih svoje rezultate vsaj delno celo izboljšali.

PREGLED PRODAJE EL KURILNEGA OLJA V
1. POLLETJU 1987 NA PODROČJU SR SLO-
VENIJE PO PROMETNIH ORGANIZACIJAH

RAZISKAVE IN PRIDOBIVANJE NAFTE IN PLINA

TOZD Raziskave in pridobivanje nafte in plina je letošnje prvo polletje zaključila s pozitivnim rezultatom, zaposlenim pa je uspelo izpolniti tudi programe dela.

V tem obdobju so načrpali nekaj več kot 1218 ton surove nafte, 4.128.725 Sm³ zemeljskega plina in 66.764 kilogramov gazolina. Remontna dela so potekala v glavnem po planu, prav tako tudi dela v organizacijski enoti raziskave.

Geološke raziskave sta za potrebe tozda opravljala Geološki zavod iz Ljubljane in INA Projekt iz Zagreba, nadzor nad delom pa sama temeljna organizacija. Izvršili so vsa načrtovana terenska dela na območju Murske depresije in Slovenskega primorja, pri Dinaridih pa so šele začeli delati. Zato ni mogoče govoriti o količini opravljenih del, zaključili pa so večino nalog na področju geofizike.

Pri raziskovalnem vrtnanju je bila v prvem polletju v Gaberniku pri Ormožu locirana ter pred nedavnim izvrtana raziskovalna vrtna Gabernik-1. Vrtina, s katero naj bi ugotovili, ali je mogoče v zgornjih slojih skladiščiti Petrolov zemeljski plin ter raziskati možne

pojave ogljikovodikov, je bila izvrtana do globine 2008,5 m. Pridobljena so tudi soglasja za začetek vrtnanja globoke raziskovalne vrtnine Ljutomer-1, s katerim bodo na osnovi izdelane projektne geološke osnove začeli v letošnji jeseni. V prvem polletju so zaključili vrtnanje raziskovalne razdelovalne vrtnine Pg-5, ki je globoka 3324 m. V njej so izvedli frakturiranje in jo že tudi vključili v proizvodnjo.

Na področju proizvodnih razdelav so spremljali proizvodnjo vrtin Pg-1 in Pg-5 ter izračunali njune proizvodne značilnosti. Delali so elaborat o rezervah na Petišovskem polju, ki ga bodo razvijali tudi v drugem polletju. Izdelali so program za remont precejšnjega števila petišovskih vrtin ter programe za izvedbo del na vrtinah Pg-1 in Pg-5.

Organizirali so razprave o študiji o gradnji skladišča zemeljskega plina na Petišovskem polju in pripravili osnutek samoupravnega sporazuma o gradnji skladišča med Nafto Lendava in Zemeljskim plinom. Izbrali so vrtnice za nadaljnje raziskave, ki so potrebne za izdelavo študije. TOZD je ustvarila 185 milijonov dinarjev čistega dohodka in 21,5 milijona dinarjev ostanka čistega dohodka, v poslovnem skladu pa imajo 8,8 milijona dinarjev.

dohodek na 293. mestu, po povprečnem številu zaposlenih na 277., po porabljenih poslovnih sredstvih na 296. in po celotnem prihodku na 278. mestu.

Glede na to, da so se cene proizvajalcev v letu 1986 povečale za 83,7 odstotka, cene na drobno pa celo za 93,1 odstotka, lahko rečemo, da so cene naftnih derivatov, povečane za največ 50 odstotkov, krepko zaostajale za splošno rastjo cen, zaradi česar se je v vseh delovnih organizacijah zmanjšal celotni prihodek. Z varčevalnimi ukrepi so se sredstva za delitev celotnega prihodka pri vseh delovnih organizacijah zmanjšala in sicer v Trgovini za 2,1 odstotka, v Zemeljskem plinu za 3,13 odstotka, v Istra-benzu za 6,9 odstotka in pri Transportu Ilirska Bistrica za 6,03 odstotka. To zmanjšanje pa je bilo pri prvih dveh delovnih organizacijah za napredovanje po lestvici še vedno premajhno, saj se je odstotek zaradi tega v Trgovini povečal za 2,1 odstotka, v Zemeljskem plinu za 3,13 odstotka, v Istra-benzu za 5,8 odstotka in v Transportu Ilirska Bistrica za 6,03 odstotka, kar je zadostovalo le delovnim organizacijama iz Kopra in Ilirske Bistrice, da sta se premaknili navzgor. V kategoriji povprečno število zaposlenih ni bilo večjih premikov po lestvici, glede porabljenih poslovnih sredstev pa so tri delovne organizacije padle za 16 oziroma 7 in 39 mest, kljub temu da je v primerjavi z letom 1985 znašal indeks lani v Trgovini 129, v Zemeljskem plinu 162 in Istra-benzu 142. Za delovno organizacijo Transport Ilirska Bistrica nimamo primerjave z letom 1985.

M. L.

KAJ PRAVI DO TRGOVINA Z NAFTHNIMI DERIVATI

Gospodarjenje v delovni organizaciji Trgovina z naftnimi derivati je bilo leta 1986 zelo težko. Glavni razlog je bil v tem, da smo morali kljub trem podražitvam naftnih derivatov — 11. januarja, 17. julija in 27. decembra — poslovati od januarja do decembra ob enaki marži — julija je ZIS ni spremenil — poleg tega pa je inflacijska stopnja narasla preko 100 odstotkov. V pregledu povprečnega števila zaposlenih smo se premaknili za eno samo mesto, kar potrjuje, da smo ravnali zelo stabilizacijsko, saj smo zapolnili res samo najbolj potrebna delovna mesta. Glede porabljenih poslovnih sredstev je položaj po-

doben kot pri dohodku, ki je osnova za rezultat poslovanja in iz njega izhajajo tudi primerjalne kategorije poslovanja. Celotni prihodek smo dvignili komaj za 22 odstotkov, čeprav bi moral po planu porasti za 73 odstotkov. Toda cene naftnih derivatov na jugoslovanskem trgu so se dvignile v primerjavi s cenami ostalih artiklov komaj za 40 odstotkov.

U. D.

DO ZEMELJSKI PLIN

Tako kot sam Gospodarski vestnik v komentarju k pregledu 300 največjih organizacij Slovenije v letu 1986 tudi v DO Zemeljski plin ugotavljamo, da primerjave finančnih rezultatov med leti niso ustrezne zaradi sprememb pri njihovem obračunavanju in različnih pristopov, ki jih je obračunski sistem doslej dovoljeval.

Prav rezultati poslovanja DO Zemeljski plin v letu 1986 so najboljši dokaz, da ni primerno ocenjevati uspeh organizacij na osnovi razvrščanja po posameznih elementih kot so dohodek, celotni prihodek, uprabljena poslovna sredstva in število zaposlenih. V GV objavljena primerjava za leto 1986 praktično v vseh teh elementih kaže nazadovanje DO Zemeljski plin, znano pa je, da tako uspešno kot v tem letu še nismo poslovali.

Porabnice zemeljskega plina, ki imajo kot udeleženke skupne naložbe za gradnjo slovenskega plinovodnega sistema določene pristojnosti pri njegovem upravljanju, so se dogovorile za vodenje politike t.i. pozitivne ničle. Zato se cena zemeljskega plina prilagaja pogojem poslovanja tako, da se ustvarja le tolikšen dohodek, ki pokriva vse obveznosti, osebne dohodke in skupno porabo delavcev ter minimalna sredstva za obnovo osnovnih sredstev delovne organizacije. Ker je nabavna cena odvisna od cen nafte na svetovnem trgu, so bili stroški njegove nabave v l. 1986 močno zmanjšani. Skladno z dogovorjeno politiko je bila zato tudi prodajna cena zemeljskega plina v Sloveniji v preteklem letu dvakrat nižja, tako da je bila v povprečju v l. 1986 le 3,7 % višja od cene v letu 1985, kar je v sedanjem obdobju visoke inflacije verjetno edinstven primer.

To se je odražalo na celotnem prihodku, ki je neposreden rezultat prodajne cene. Z racionalnim poslovanjem pa smo uspeli oblikovati razmeroma visoko amortizacijo, ki je nujno potrebna za nadaljnje usposab-

300 največjih delovnih organizacij Slovenije v letu 1986

Gospodarski vestnik je v svoji 25. številki objavil seznam 300 največjih delovnih organizacij Slovenije v letu 1986. Med njimi najdemo tudi štiri delovne organizacije iz sestavljene organizacije Petrol. Delovna organizacija Trgovina je na 26. mestu, na 140. je DO Zemeljski plin, na 233. DO Istra-benz in na 293. DO Transport Ilirska Bistrica. Za primerjavo rezultatov poslovanja so podani tudi podatki za leto 1985, delovne organizacije pa so razvrščene po doseženem dohodku v letu 1986. Poleg tega so objavljeni še podatki o povprečnem številu zaposlenih, porabljenih poslovnih sredstvih in celotnem prihodku.

Delovna organizacija Trgovina je v kategoriji dohodka padla z lanskega petnajstega mesta na šestindvajseto, v pregledu povprečnega števila zaposlenih z 19. na 20. mesto, na seznamu porabljenih poslovnih sredstev je zdrknila z 10. na 26. mesto in glede celotnega prihodka s prvega na drugo mesto.

Delovna organizacija Zemeljski plin je po dohodku zasedla 140. mesto, medtem ko je bila lani 90., pri povprečnem številu zaposlenih je stanje nespremenjeno, glede porabljenih poslovnih sredstev je na 29. mestu — leto prej na 22.

— po celotnem prihodku pa je zdrknila s 15. na 48. mesto.

Za nekaj mest navzgor se je premaknila delovna organizacija Istra-benz, ki je bila v letu 1985 254. letos pa se je po dohodku uvrstila na 233. mesto. Po povprečnem številu zaposlenih je padla z 269. na 276. mesto, in v kategoriji porabljenih poslovnih sredstev zdrknila s 182. na 221. mesto ter pri celotnem prihodku z 29. na 77. mesto.

Delovna organizacija Transport Ilirska Bistrica v letu 1985 ni bila uvrščena med 300 največjih delovnih organizacij, v letu 1986 pa je v kategoriji

ljanje obstoječega plinovodnega sistema za prevzem in prodajo dodatnih količin plina, ki naj bi pritekel tudi iz novega vira.

Posledica takega obračuna je razmeroma majhen porast dohodka in s tem relativno nazadovanje na lestvici 300 največjih OZD.

Delavci DO Zemeljski plin ugotavljamo, da smo v preteklem letu v največji možni meri izkoristili izjemne pogoje gospodarjenja in ustvarili izredno visoko akumulacijo, istočasno pa zagotovili optimalno oskrbo slovenskega gospodarstva z zemeljskim plinom, ki je bil v povprečju za 26 % cenejši od primerjalnih goriv.

M. D.

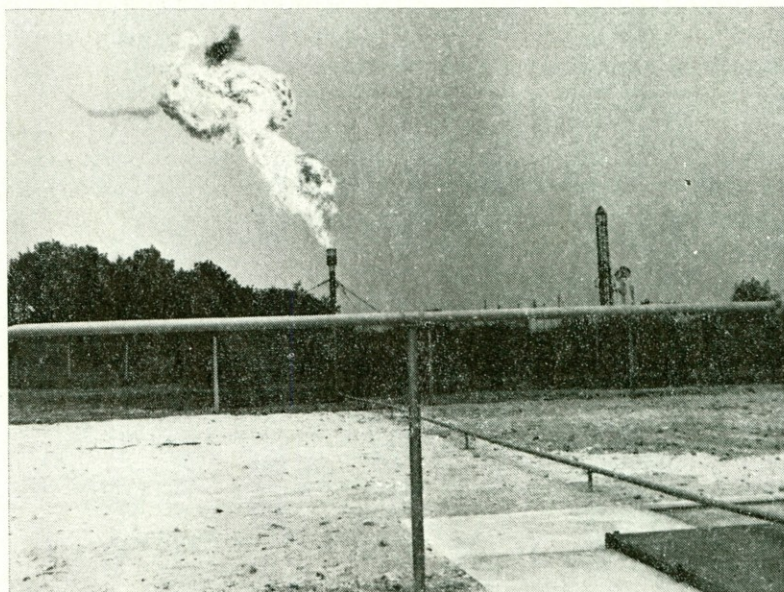
DO ISTRA-BENZ

Iz pregleda 300 največjih delovnih organizacij v letu 1986 je razvidno, da je DO Istra-benz nazadovala v svojem polo-

žaju, ki ga je imela leto prej. Osnovni razlog je v zniževanju cen naftnih derivatov v letu 1986, v padanju cen in v tem, da je ostala razlika v ceni derivatov nespremenjena. Če vzamemo najprej celotni dohodek, je dokaz za to vrednostna prodaja, ki se je kljub 100 % inflaciji povečala samo za 1,8 % ob 15 odstotnem povečanju količinske prodaje. Enako je s porabljenimi poslovnimi sredstvi, kjer smo z 29. mesta padli na 77. Kljub zmanjševanju cen in stagnaciji razlike v ceni, se kvaliteta našega dela, naši rezultati niso bistveno zmanjšali, saj smo v dohodku padli z 269. samo na 276. mesto. To pomeni, da smo lani uspeli obdržati dohodek na isti višini kakor ostale delovne organizacije, kljub temu da so bili pogoji poslovanja in razlike v ceni bistveno drugačne kakor v ostalih OZD.

J. K.

Ob 3. juliju so vrtino PG-5 slovesno vključili v proizvodnjo

Ob letošnjem prazniku našega kolektiva so slovesno simbolično predali namenu novo vrtino Pg-5, ki je dala med raziskavo pozitivne rezultate. Prav tako uspešno so izvedli tudi hidravlično frakturiranje v vrtini Pg-1, iz obeh skupaj pa bodo dobili na dan ca. 120.000 m³ zelo kvalitetnega zemeljskega plina, ki ga bodo porabili za proizvodnjo meta-

nola v tozdu Petrokemija. Obe vrtini sta potrdili domnevo, da so v globoko ležečih plasteh Petišovskega polja, ki še niso dovolj raziskane, nahajališča ogljikovodikov.

Slovesnemu odprtju so poleg občinskih in regijskih prisostvovali tudi ugledni republiški družbenopolitični delavci in gospodarstveniki.

Š. P.

Z zavzetim delom do dobrih rezultatov

V celjski poslovni enoti drobne prodaje smo se dogovorili, da tudi letos pripravimo sestanke s poslovdji bencinskih servisov. A ker je problematika obširna in različna, smo organizirali razgovore po področjih. Tako smo lahko vsakemu poslovdji povedali vse, kar smo ugotovili ob pregledih in nadzoru, pa naj je šlo za pozitivne ali negativne zadeve. Vsi prisotni so se strinjali s takimi sestanki, saj so menili, da je zdrava kritika potrebna in pomaga popraviti ali izboljšati slabosti v posameznih sredinah. Strinjali so se, da so za delo na bencinskem servisu, pa naj gre za postrežbo, požarno varnost ali poslovanje, odgovorni predvsem poslovdje, zadolžitve in odgovornost pa je potrebno prenesti tudi na druge prodajalce, saj bi s poostrenimi in posebnimi ukrepi ter s skupnim prizadevanjem slabo stanje lahko izboljšali. Obenem smo za izvedbo posameznih ukrepov določili tudi roke.

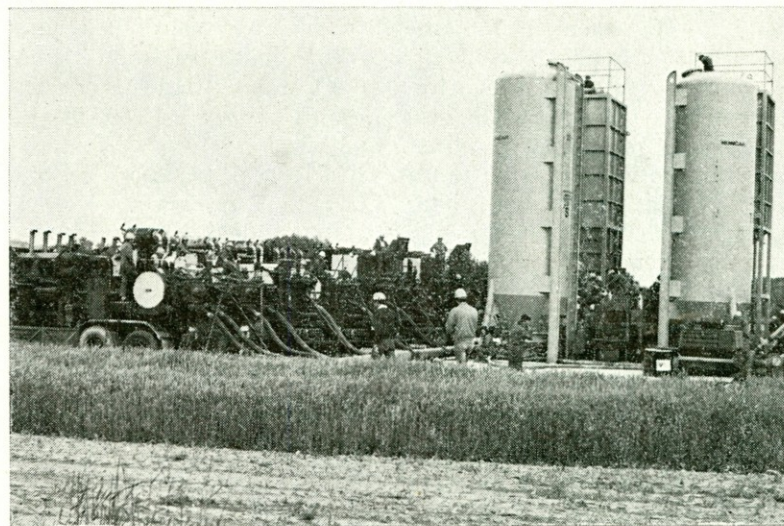
Razprava o delu med turistično sezono je temeljila predvsem na oceni stanja, ustreznih kadrovske rešitvah, optimalnem delovnem času na bencinskih servisih ter na možnostih za zagotavljanje dobre preskrbe bencinskih servisov. Še posebej je bila poudarjena večja izbira blaga dodatne ponudbe. Na vseh sestankih so poslovdje ponovno zahtevali, da spremenimo način poslovanja oziroma dvakratnega mesečnega štetja blaga (DAS). Zahteva smo že pred dvema letoma prenesli vodstvu temeljne in

delovne organizacije, vendar se ni do danes na tem področju še nič spremenilo.

Poslovdje so opozorili še na drug problem v zvezi z blagom dodatne ponudbe. Pogosto se namreč dogaja, da blago leži v skladišču tudi dlje kot mesec dni, vendar nima cene. Zato bi bilo potrebno pospešiti sporočanje novih cen za posamezne artikule. Zelo pozitiven je bil odziv na obvestilo, da bodo delavci dobili nove delovne obleke, saj so bile sedanje povsem nesprejemljive.

Na sestankih poslovdij je bilo izrečenih veliko pobud, pa tudi opozoril, s katerimi naj bi dosegli boljše delo na bencinskih servisih. In če jih bomo v praksi tudi uresničevali, dobri poslovni rezultati ne bodo izostali.

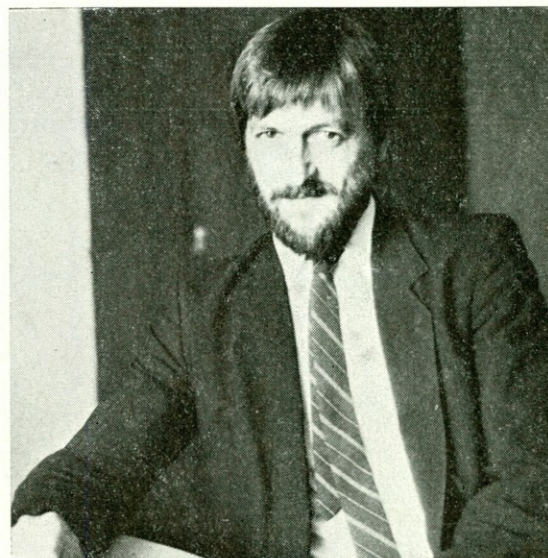
C. Pirš

IMENOVALI SO DIREKTORJA FINANČNO-RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

Na predlog razpisne komisije je delavski svet DSSS SOZD imenoval za novega direktorja finančno-računovodskega sektorja diplomiranega ekonomista LJUBA LUINA.

Tovariš Luin je začel združevati svoja dela in naloge v Intereuropi v Kopru, pozneje je postal samostojen svetovalec v republiškem sekretariatu za finance, nato sekretar odbora za finance zbora združenega dela skupščine in sekretar odbora zbora občin za družbenoekonomske odnose in razvoj, v Petrol pa prihaja z republiškega sekretariata za finance, kjer je bil pomočnik republiškega sekretarja.

Prodaja neosvinčenega bencina narašča

Leta 1986 so se v Splošnem združenju organizacij naftnega gospodarstva dogovorili s predstavniki turističnega gospodarstva, zveznega komiteja za promet in zveze ter zveznega komiteja za industrijo in energiko, da bomo za potrebe zahodnoevropskih turistov in mednarodnega tranzitnega prometa prodajali neosvinčen bencin. Prometne organizacije so se v okviru Petroluniona dogovorile, na katerih bencinskih servisih bomo imeli to gorivo, ki naj bi ga začeli prodajati 15. marca lani.

V SOZD Petrol smo sklenili, da ga bo imela DO Trgovina z naftnimi derivati na bencinskem servisu Lesce, Šempeter v Savinjski dolini, Šentilj in Ljubljana, Celovška cesta. DO Istra-benz pa na bencinskem servisu Kozina I in Lucija-Portorož.

Prve napovedi so govorile o skromni prodaji in nismo pričakovali, da bomo imeli že prvo leto tako visok promet. Po podatkih Petroluniona smo prodali v Jugoslaviji v letu 1986 —

	litrov	%
INA	380.165	51,3
Petrol DO Trgovina	120.000	16,1
Petrol DO Istra-benz	117.399	16,0
Jugopetrol Beograd	61.711	8,3
Energopetrol	24.482	3,3
NAP	16.528	2,2
Jugopetrol Kotor	12.400	1,7
Makpetrol	8.229	1,1
Skupaj	740.914	100

Kaj pa v letu 1987?

Že prvi meseci so pokazali, da bomo samo v SOZD Petrol prodali letos več kot lani v vsej Jugoslaviji. Pričakujemo, da bo šlo v promet milijon litrov, ali celo več. Že konec lanskega leta in nato še letos smo razširili mrežo bencinskih servisov, na katerih prodajamo neosvinčen bencin. DO Trgovina ga prodaja na bencinskih servisih

DO TRGOVINA

Lesce
Šempeter v Savinjski dolini
Šentilj
Ljubljana, Celovška c.
Ljubljana, VII. korpusa

Voklo I
Voklo II

25.989 litrov
9.071 litrov
55.000 litrov
62.193 litrov
9.517 litrov
(odprto od
10. junija)
26.812 litrov
25.253 litrov

DO ISTRA-BENZ

Novigrad - Tere
Lucija - Portorož
Škofije blok
Kozina I
Krvavi potok
Fernetiči I

66.529 litrov
56.871 litrov
6.983 litrov (junija)
54.391 litrov
7.233 litrov (junija)
2.473 litrov (junija)

G. Bertok

Gabernik, Petišovsko polje in rafinerija v Lendavi

Delovna organizacija Trgovina je skupaj s skupnimi službami SOZD organizirala strokovni izlet v Lendavo, kjer naj bi vodilni in strokovni delavci Trgovine in DSSS SOZD boljše spoznali dejavnost temeljne organizacije Raziskave nafte in plina, ki je od lanskega leta tudi članica Petrola.

Po kratkem postanku v našem motelu v Tepanju smo prispeli do vrtine Gabernik, ki leži severovzhodno od Ptuja. Tu je Naftina temeljna organizacija RPNP skupaj z delovno organizacijo Zemeljski plin in SOZD Petrol pričela z raziskovalnimi vrtanji, s pomočjo katerih bodo poskušali ugotoviti, kakšne so možnosti za gradnjo skladišča, potrebnega za plino-

vodni sistem. V Gaberniku nam je direktor TOZD RPNP Štefan Vida razložil delovanje vrtalne garniture, ki se imenuje Cardwell III in jo uporabljajo za vrtanje do 2500 m globine.

Naslednja postaja je bila Lendava. Tam nam je v poslovni stavbi delovne organizacije Nafta Lendava ing. Vida na kratko orisal zgodovino raziskav nafte in plina na področju Prekmurja in dejavnost svoje temeljne organizacije v letošnjem letu.

Po kratkem, zanimivem predavanju smo se z avtobusom odpeljali na Petišovsko polje in v Mursko središče. Na Petišovskem polju so pred nedavnim uspešno zaključili vrtanje raz-

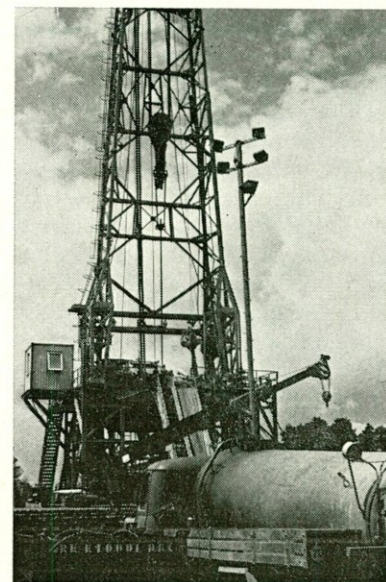
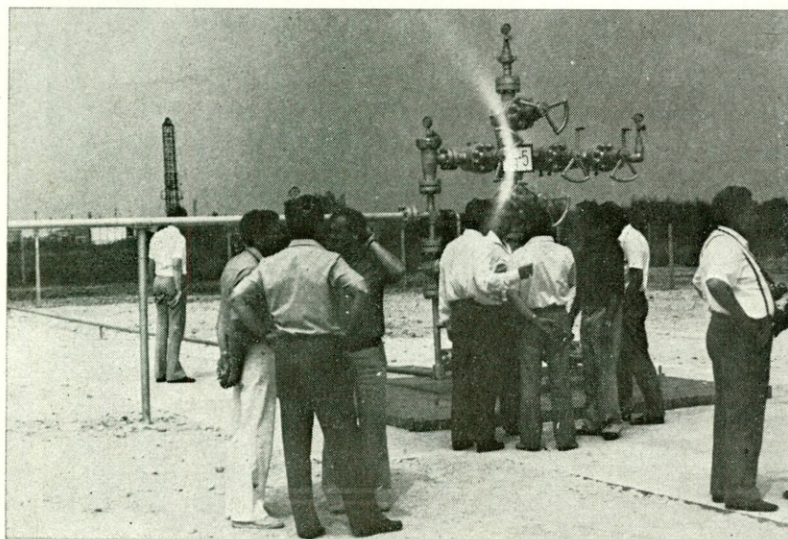

iskovalne vrtine Pg 5, ki naj bi v prvih petih letih dala približno 55 milijonov kubičnih metrov zemeljskega plina. Na področju Petišovskega polja so odkrili še nekaj drugih perspektivnih področij, na katerih bodo že v jeseni začeli vrtati. V Murskem središču pa smo si ogledali največjo vrtalno garnituro pri nas, ki lahko raziskuje do globine 6000 m.

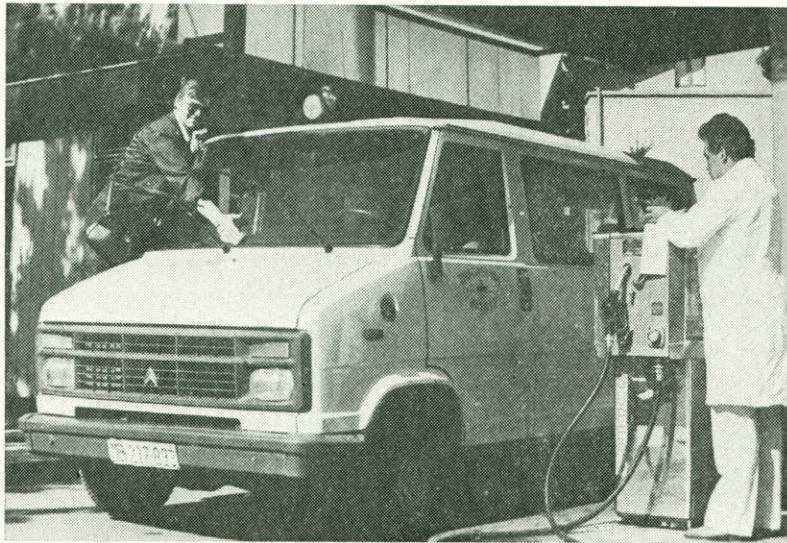
Ura je bila štirinajst in nekateri so postali že pošteno lačni, vendar od začrtanega programa nismo hoteli odstopiti. Zato smo se odpeljali v Rafinerijo Lendava, kjer smo se seznanili s celotnim postopkom za predelavo nafte in si ogledali tudi naprave za proizvodnjo metanola. Po prijetnem počitku in kosilu smo se preko Bogojine, kjer smo videli še

Plečnikovo cerkev, Murske Sobote in Maribora polni vtisov vrnili domov.

M. L.

V Ilirski Bistrici

Za rešilni avto še posebej poskrbijo

V Ilirski Bistrici so že pred vojno postavili bencinsko črpalko na ročni pogon, ki so jo uporabljali vse do leta 1959. Stala je na predelu, ki ga imenujejo Novi svet in obratovala v okviru trgovskega podjetja Ilirija. Leta 1959 je Petrol zgradil na drugi lokaciji nov bencinski servis — Ilirska Bistrica I — katerega prvi poslovodja je bil Janko Muha, med prodajalci pa je bil tudi Rudolf Šuštar, ki danes vodi ta servis.

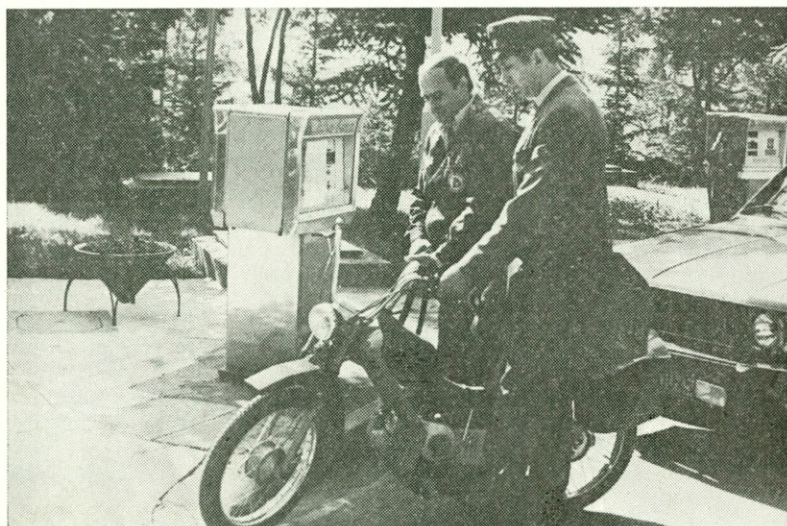
Leta 1971 je Petrol v okviru

poslovne enote Postojna zgradil še bencinski servis Trnovo, ki je po reorganizaciji 1. januarja 1985 prešel v delovno organizacijo Istra-benz in se imenuje Ilirska Bistrica II. Prvi poslovodja je bil Luciano Saccomandi, ki dela zdaj v delovni organizaciji Transport Ilirska Bistrica, vse od odprtja pa dela na tem servisu tudi sedanji poslovodja Vinko Matko.

In še nekaj podatkov o prometu v prvem polletju letošnjega leta

	Bencini	Plinsko olje	Kurilno olje	HOT petrolej v litrih
Ilirska Bistrica I	723.604	546.698	205.402	—
Ilirska Bistrica II	680.025	551.961	—	23.492

	Motorna olja	Ostala olja, masti	Antifrizi v kg	Blago dodat. pon. v din
Ilirska Bistrica I	14.429	7.234	3.107	23.661.099
Ilirska Bistrica II	13.134	8.396	1.980	11.681.288

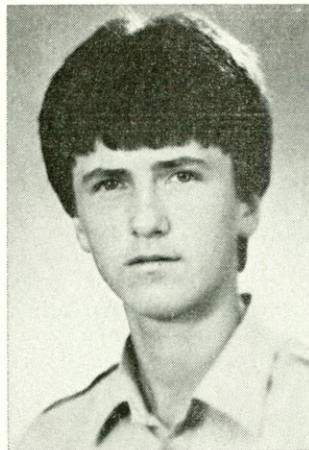
Da ne bo pošta prepozno prispela

G. Bertok

STANKU V SLOVO

Zadnjo nedeljo v juniju, na vroč in lep poletni dan, smo se na pokopališču v Slovenskih Konjicah poslovili od našega sodelavca STANKA VALHA, prodajalca na bencinskem servisu Tepanje I.

Usoda je hotela, da je bila prekinjena nit živ-

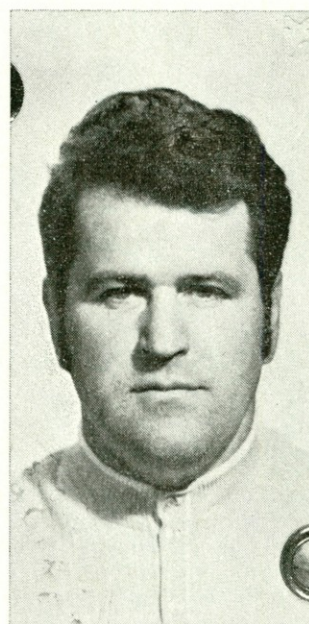

ljenja tako mlademu človeku, ki je bil poln načrtov za ustvarjanje svoje bodočnosti, staremu komaj 23 let. Cesta je terjala še eno mlado življenje.

Pred nekaj več kot enim letom se je pokojni Stanko Valh zaposlil v naši temeljni organizaciji. Na bencinskem servisu v Tepanju, kjer je bil nepogrešljiv člen verige uspešnega kolektiva, je bil prizadeven in perspektiven prodajalec. Bil je živahnega in nemirnega duha, vsakega pa je hotel razveseliti s svojim duhovitim likom. Morda je prav zaradi svojega nemirnega duha in sproščenosti moral kloniti.

PETROL TOZD
Trgovina Celje

V SLOVO

Presunila nas je vest, da se je na poti z dela težko poškodoval naš sodelavec SLAVKO ČRNČEC, elektromonter v Vzdrževalnem centru Bohova. Naše upanje, da bo

premagal posledice prometne nesreče in se vrnil med nas, je bilo zaman.

Vzdrževalcem slovenskega plinovodnega sistema se je pridružil takoj po pričetku obratovanja in s svojim znanjem in izkušnostjo veliko prispeval že pri premagovanju začetnih težav. Hitro se je seznanil s posebnostmi dela na plinovodu in s svojo delavnostjo in vestnostjo postal pomemben član mariborske vzdrževalne ekipe. Tudi ob napornem terenskem delu je ohranil dobro voljo, ki jo je hudo mušno znal prenašati na sodelavce.

Zato z njegovim odhodom nismo izgubili le sodelavca, ampak tudi draga prijatelja, ki bo za vedno ostal v našem spominu.

Delavci
Zemeljskega plina

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža SLAVKA ČRNČECA se najtopleje zahvaljujem kolektivu Zemeljskega plina za vso pomoč in sočustvovanje.

Iskrena hvala zlasti

njegovim najožjim sodelavcem iz Vzdrževalnega centra Bohova, ki so mi stali ob strani v najtežjih trenutkih in Slavka pospremili do njegovega preranega groba.

Mira Črnčec

Podatkovne baze kot osnova informacijskih sistemov

V zadnjih nekaj letih smo pričali vse večjemu razmahu računalništva na vseh področjih človekovega udejstvovanja. Področij, na katerih se računalnik še ni uveljavil, je vedno manj. Kljub temu so računalniki eden redkih proizvodov, katerim cena nenehno pada — na svetovnem tržišču seveda.

V tem članku bi rad govoril o enem osnovnih področij informatike, o bazah podatkov, katerim je razmah računalništva na široko odprl vrata.

Organizacija, ki se poda v izgradnjo kompleksne, integrirane baze podatkov, si je zastavila veliko nalogo, vendar je to prej ali slej treba narediti.

Uspeh ali razočaranje uporabe baze podatkov je v veliki meri odvisen od končnega uporabnika, njegove vključenosti v definiranje in logično oblikovanje podatkov, sprejemanje jezika za uporabo baze podatkov in upoštevanja rezultatov uporabe skupnih podatkov.

Veliko končnih uporabnikov se boji uvajanja baze podatkov, zaradi katere naj bi se spremenilo njihovo delo. Seznanjanje končnih uporabnikov s principi baze podatkov in njihovo vključevanje v definiranje in oblikovanje podatkovnih struktur baze podatkov je edino zdravilo.

Kaj je baza podatkov?

Baza podatkov je množica med seboj smiselno povezanih podatkov za večnamensko uporabo. Posamezen končni uporabnik je zainteresiran samo za podatke, ki jih potrebuje pri svojem delu, ne pa za vse podatke v bazi podatkov. To pomeni, da skozi »okno« v bazo podatkov vidi samo podatkovno strukturo, ki ga zanima in je dovolj preprosta ter dojemljiva za končnega uporabnika, seveda je ta »pogled« na podatke izveden iz veliko zapletenejše strukture podatkov. Različni uporabniki imajo različne »pogled« na isto bazo podatkov — npr. delavec na menicah vidi samo podatke o menicah (števila menice, kdo jo je izdal, kdaj je vnovčljiva, koliko je obrestna mera, kje se menica nahaja, ...), vodilni delavec vidi podatke o poslovanju organizacije (finančno stanje organizacije, realizacijo planov, ...) — vsi ti podatki so v isti bazi podatkov.

Baza podatkov nam nudi določeno informacijo samo, če jo »pogledamo« skozi za to pripravljeno »okno«.

Zakaj baza podatkov?

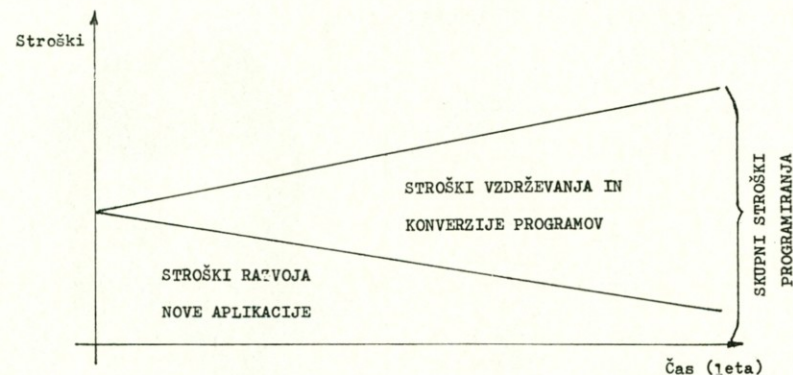
V klasičnem računalniško podprtem informacijskem sistemu se za hranjenje podatkov uporablja sistem datotek, kar pomeni, da vsaka služba uporablja podatkovne zbirke, ki so prilagojene potrebam te službe.

Ker je različnih služb, ki uporabljajo informacijski sistem, veliko, je tudi podatkovnih zbirk (datotek) veliko. Veliko podatkov-

nih zbirk hrani enake ali zelo podobne podatke, ki pa so med seboj popolnoma nepovezani, torej tudi na različnih nivojih ažurnosti. Poenostavljeno povedano pomeni, da ima isti podatek v različnih datotekah različno vrednost. Z različnimi verzijami istega podatka je zelo težko zagotoviti konsistentnost in integriteto podatkov. To je eden največjih problemov, ki jih prinaša sistem datotek.

Velika pomanjkljivost sistema datotek je tudi v tem, da morajo biti vse zahteve po podatkih v naprej definirane v obliki programov. Velikokrat slišimo: podatke imamo, a kaj ko nimamo programa za izdelavo takega poročila. Vzrok je v tem, da v sistemu datotek ne moremo uporabljati višjenivojskih programskih orodij, ki omogočajo končnemu uporabniku enostaven pristop do podatkov in izdelavo potrebnih poročil brez klasičnega programiranja.

Vsaka sprememba posameznega podatka v sistemu datotek je zelo draga, ker moramo popraviti tudi vse programe, ki ta podatek uporabljajo. Vzrok je v tem, da podatki niso ločeni od programov, ki jih obdelujejo. Neodvisnost programov od podatkov je ena osnovnih zahtev pri izbiri baze podatkov.

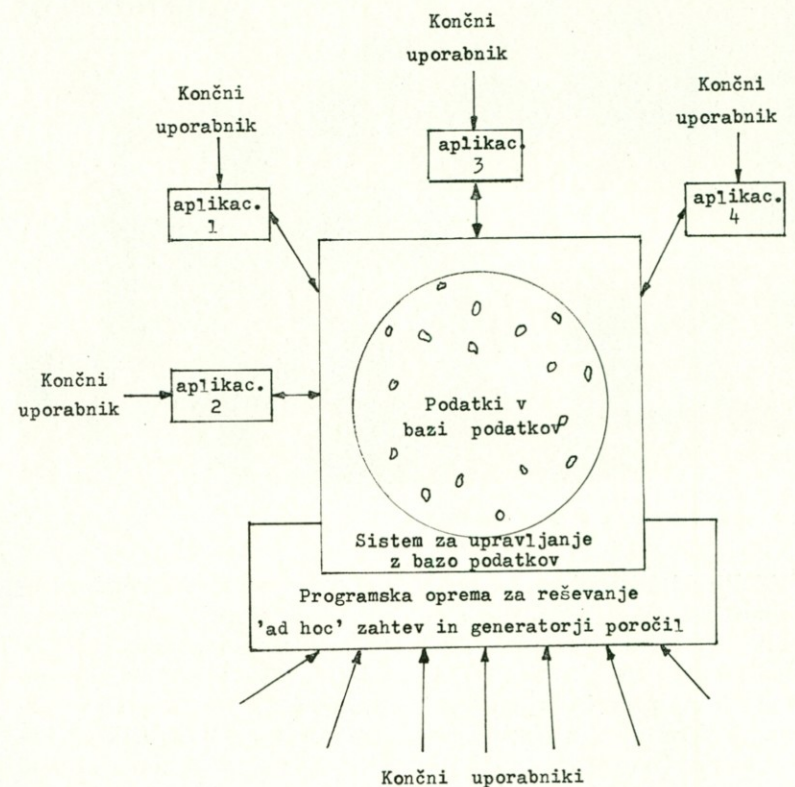
Razvoj novih aplikacijskih programov čisto ni v sorazmerju z rastjo stroškov vzdrževanja obstoječih programov in datotek. V nekaterih organizacijah je danes to razmerje že 20:80 v korist vzdrževanja.

Zakaj torej baza podatkov? Zato, ker pravilna uporaba sistema podatkovnih baz odpravlja vse zgoraj navedene pomanjkljivosti sistema datotek. Pogoj za uspešno in učinkovito postavitve sistema podatkovnih baz pa je seveda dobro planiranje in modeliranje podatkov, njihovih struktur in medsebojnih povezav.

Za nadzor baze podatkov skrbi tako imenovani sistem za upravljanje baze podatkov, ki oskrbuje končne uporabnike in programerje s potrebnimi podatki. V bazi podatkov so podatki neodvisni od programov, ki jih uporabljajo. Spremembe podatkov ne vplivajo na programe in obratno. To pomeni, da v primeru spremembe strukture podatkov, uporabe podatkov ali fizičnega nosilca podatkov (prenos na nove diske) ni potrebno popravljati programov.

S spoznavanjem potencialne vrednosti hranjenih podatkov rastejo tudi zahteve po informacijah, izpeljanih iz podatkov v bazi podatkov. Vedno več je nepredvidenih »ad hoc« zahtev za informacijami.

polnoma zadostiti potrebam po hranjenju podatkov o poslovnih dogodkih v organizaciji, povečati produktivnost in poenostaviti uporabo. Namenjen mora biti širokemu krogu uporabnikov, od strokovnjakov s področja računalni-

Slika 2.5.

Končni uporabniki imajo direkten dostop do baze podatkov s pomočjo višjenivojskih jezikov baze podatkov.

štva do končnih uporabnikov, kar pomeni, da mora zagotavljati ustrezna orodja za pristop do podatkov (npr. višjenivojske nepostopkovne programske jezike), ki so po eni strani dovolj enostavna za uporabo s strani končnih uporabnikov, po drugi strani pa tudi dovolj zmogljiva za reševanje kompleksnih problemov s strani strokovnjakov s področja računalništva. Sistem mora zagotoviti stabilno okolje za izvajanje aplikacij, pri čemer je bistvena popolna neodvisnost programov od podatkov, ki jih ti programi obdelujejo, kar zelo poenostavi in zmanjšuje obseg dela pri vzdrževanju aplikacij. Za zadovoljitev zgoraj navedenih zahtev potrebujemo relacijsko bazo podatkov.

Možnosti baze podatkov

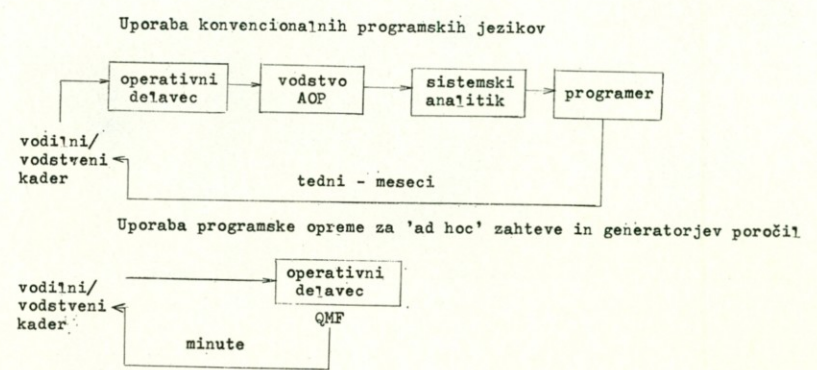
Pri izgradnji in uporabi sodobnih informacijskih sistemov igra vse večjo vlogo zahteva in potreba po zagotovitvi enostavnega pristopa do baze podatkov tudi končnim uporabnikom, ki ne znajo programirati.

V ta namen obstajajo višjenivojski, nepostopkovni, uporabniško orientirani programski jeziki, ki na dovolj neformalen način omogočijo končnemu uporabniku dostop do želenih informacij.

Upravičenost uporabe baze podatkov se mora videti v hitrejšem razvoju aplikacij, zmanjševanju stroškov za vzdrževanje aplikacij in pomoči končnemu uporabniku, da potrebne informacije dobi brez programiranja.

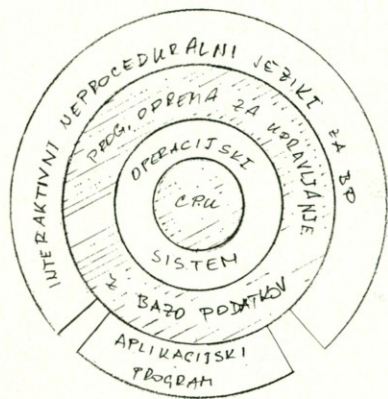
Kakšne baze podatkov?

Sistem za upravljanje z bazo podatkov (DBMS — Data Base Management System), mora po-

Nekaj osnovnih lastnosti dobrih nepostopnih jezikov za upravljanje z bazo podatkov:

- dostop do podatkov preko oddaljenih terminalov,
- dostop do podatkov je interaktiven,
- uporabnik pove kaj bi rad, ne pa kako se to naredi,
- zagotovljena je določena stopnja zaščite podatkov (dovoljeno samo čitanje ali dovoljeno čitanje in ažuriranje),
- možnost enostavnega generiranja poročil (izpisov iz baze podatkov),
- osnovne računske operacije (povprečja, sume, odstotki),
- možnost sortiranja, preštevavanja in sumiranja podatkov,
- možnost shranjevanja izbranih podatkov za kasnejšo uporabo,
- isti jezik za definicijo, uporabo in nadzor zaščite nad podatki,
- isti jezik se uporablja tako interaktivno kot v aplikacijah,
- preprosta sintaksa ukazov,
- realizirati je možno vse zahteve, tako preproste kot zapletene.

Oblikovanje baze podatkov

Definiranje in oblikovanje podatkov se prepletata, seveda pa morata biti popolnoma neodvisna od aplikacije (uporabe podatkov), strojne opreme ali programske opreme.

Za uspešno postavitve in delovanje baze podatkov je odločilno logično načrtovanje baze podatkov, natančno opredeli, kako množico podatkov, ki sodelujejo v poslovnem sistemu organizacije, vtakati v strukturo baze podatkov in kako te podatke organizirati v okviru logične strukture. Logična struktura baze podatkov je osnova za ves nadaljnji razvoj informacijskih podsistemov, zato je izredno pomembna pravilna in natančna izvedba.

Organizacija, ki ima računalniško podprt informacijski sistem, mora imeti podatke, ki sodelujejo v poslovnih dogodkih, jasno definirane, konsistentne in stabilno strukturirane. V ta namen uporabljamo formalne metode za snovanje podatkovnih baz, ki seveda zahtevajo izdatno pomoč končnih uporabnikov.

Izbrana skupina končnih uporabnikov mora sodelovati pri snovanju baze podatkov ter preverjati model in definicijo podatkov. S tem zagotovimo usklajenost definicij in pripomoremo k temu, da noben bistven podatek ni bil pozabljen, izveden pa mora biti pred uvedbo baze podatkov v uporabo.

Za modeliranje podatkov smo v SOZD Petrol izbrali metodo SDM (Systems Development Method), za snovanje (design) baze podatkov za potrebe SOZD. To je množica orodij in pripomočkov za definiranje podatkov in njih povezav.

Pri tem je treba poudariti, da uporaba metodološkega pristopa k snovanju baze podatkov sama po sebi še ne zagotavlja uspešne realizacije modela. Vsekakor pa metodološki pristop omogoča lažji, preglednejši, dokumentiran in formaliziran način dela, ki nudi več možnosti za uspešno rešitev.

Zaščita podatkov pri bazi podatkov

Že pri klasičnih organizacijah podatkov v datotekah smo se srečali s pojmom lastništvo podatkov. Tam je to dokaj enostavno, lastnik je tisti, čigar so datoteke in on seveda skrbi za zaščito podatkov. Pri bazi podatkov je to nekoliko drugače, ker vemo da vsi uporabniki uporabljajo isto bazo podatkov.

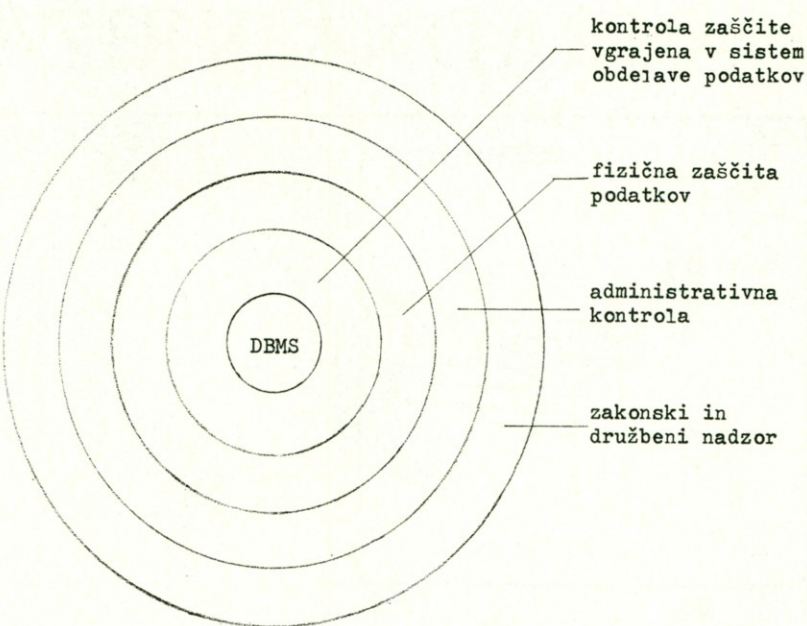
Sam sistem za upravljanje z bazo podatkov ima vgrajenih nekaj mehanizmov, ki zagotavljajo varovanje podatkov v bazi. Pri tem moramo ločiti varovanje podatkov pred uničenjem od varovanja pred zlorabo le-teh. Ker vemo, da so podatki o poslovnih dogodkih v organizaciji bistvenega pomena za poslovanje, je vsaka izguba podatkov lahko katastrofalna. Pri tem ni toliko važno ali so bili podatki uničeni namerno ali nehote. Za restavracijo uničenih podatkov obstajajo v okviru sistema baze podatkov postopki, s pomočjo katerih lahko iz kronološkega zaporedja sprememb, ki jih hrani sistem, restavriramo okvarjeno bazo podatkov.

Varovanje podatkov pred zlorabo je morda še pomembnejše, saj so nekateri podatki o poslovnih dogodkih, ki jih hrani organizacija, lahko zaupne narave. Za take podatke je potrebno do podrobnosti opisati način uporabe, na primer: kdo ta podatek lahko spreminja, kdo ga lahko gleda in za koga je nedostopen. Sistem za upravljanje baze podatkov mora vsebovati tudi zaščito pred nepooblaščenim pristopom do podatkov. Vsakemu uporabniku je možno predpisati nivo, do katerega lahko seže v bazo podatkov. Definirati mu je mogoče »okno« skozi katero sme gledati v bazo. Vsak uporabnik baze podatkov se predstavi z imenom in geslom, geslu pripadajo točno vnaprej predpisana »okna«, torej kdor ne pozna gesla ne more dobiti določenih podatkov ali jih lahko dobi, ne more pa jih spreminjati.

Zaščita podatkov pred zlorabo je torej omogočena po eni strani z avtorizacijo posameznega uporabnika za pristop do podatkov, po drugi strani pa z definicijo pogledov na podatke, ki jih določen uporabnik lahko uporablja in pozna.

Seveda je to le del celotne slike zaščite podatkov, ki je vgrajen v sistem za upravljanje z bazo podatkov.

Štirje nivoji zaščite, ki naj zagotovijo varnost in zaupnost podatkov v bazi podatkov.

Baza podatkov SOZD Petrol

V Petrolu smo pristopili k izgradnji integrirane baze podatkov, ki bo vsebovala podatke o večini poslovnih dogodkov, ki so zanimivi za poslovanje SOZD in DO v SOZD. Kot je bilo v študiji strateškega planiranja (BSP) opredeljeno, smo začeli s snovanjem treh prioritetenih podsistemov: blagovno-materialno poslovanje, finančno poslovanje in transport. Podatki, zbrani pri snovanju teh treh podsistemov, bodo osnova integrirane baze podatkov.

Programska oprema za upravljanje baze podatkov je DB 2, ki je pri IBM najsodobnejša relacijska baza podatkov. Aplikacije bomo razvijali z aplikacijskim generatorjem CSP. Kot DC komponento tega DB/DC sistema bomo uporabljali CICS, prek katerega bodo končni uporabniki na

terminalih povezani z bazo podatkov.

Pri našem delu bomo uporabljali dva nepostopkovna jezika za upravljanje z bazo podatkov in sicer SQL in QBE. Oba — Structured-Query-Language in Query-By-Example sta vgrajena v programski paket za generiranje poročil QMF, ki je sestavni del sistema za upravljanje z relacijsko bazo podatkov DB 2.

Strojna in programska oprema za podporo baze podatkov je sodobna in kvalitetna, da bo z bazo podatkov tudi končni uporabnik zadovoljen in imel od nje koristi, pa nas čaka še veliko dela, predvsem na področju snovanja strukture baze podatkov, uvajanja in uporabe, kljub temu sem prepričan, da bodo prvi rezultati vidni že v začetku prihodnjega leta.

B. Zajc

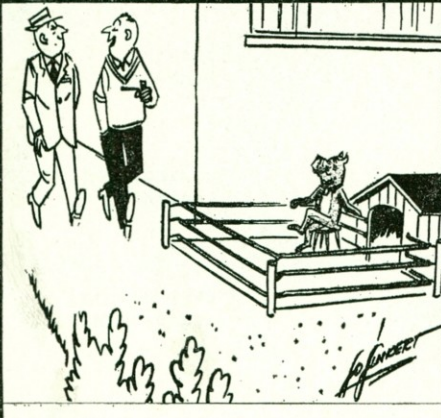
Nova pridobitev

Poslovna enota v Zalogu je dobila nov gasilski avto, ki pa pravzaprav niti ni tako zelo nov, saj je predelani iz stare Petrolove cisterne.

Ko so ga predstavili v njegovem novem domovanju, so povabili k demonstraciji tudi predstavnike inspekcijskih služb za požarno varnost, republiškega sekretariata za notranje zadeve in gasilske zveze.

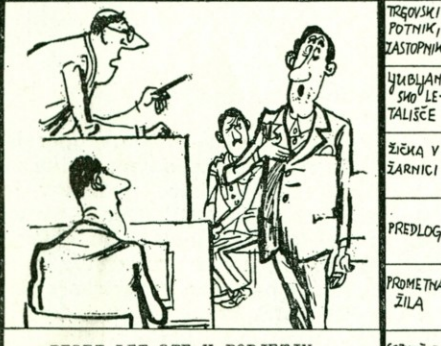

NAGRADNA KRIŽANKA

- VEŠ, MOJ PES JE ČISTOKRVEN ...

PETROL	KRAJ PRI RAKETU	STARA NORDIJSKA ZGODEBA	NAPRAVA ZA SPREMINJANJE VRTILNE HITROSTI	CIKLIČNA UMETNICA	VOJAŠKI ODSEK	NAJVEČJA REKA V VZHODNI SIBIRIJI	TOKIJSKO LETALIŠČE	IZRAELSKI PARLAMENT	ENA OD VEČJIM SAMO OBRAMBE
PESMICA ZA LAHKO NOČ									
UČIVALCI MAMIL									
MESTO V SEVERNI MADŽARSKI					SLOV. ŠPORTNI NOVINAR (STANE)				
ŠPANSKI POMORČAK (JUAN SEBASTIAN)					IT-FILM. REŽISER (DINO) IRIDIJ				
ZANIMLIV IZRAZ ZA ŽENSKO	OSTANEK POJEDE-NEGA JABOLKA	PAS PRI KIMONU GROFIJA V ANGLIJI				TEDDY			
						ETIOPSKI NAGOVOR ZA GOSPODA			

- DESET LET STE V PODJETJU KRADLI DENAR. LE KAKO STE TO MOGLI ?
- ČE SEM ISKREN, SKRAJA TBŽKO, VENDAR SEM SE ...

TRGOVSKI POTNIK, ZASTOPNIK									
LJUBLJANSKO LETALIŠČE									
ŽENKA V ŽARNICI									
PREDLOG		SLOV. GLASBENIK (KAREL -ATI)	ČEBELJI SAMEC	JADRAN (PESNIŠKO)					
PROMETNA ŽILA									
SOZVOČJE TONOV									
ITALIJANSKA NAFTNA DRUŽBA	PREMETNEC	ŠPANSKI SKLADATELJ (FERNANDO)							

SESTAVIL MARKO BERTONČIČ	SOL VROMOVE KISLINE	IGRALEC DE NIRO	ŽUTNA BOLEZEN SLOV. UM. DRALEČ						
KRISTJANI					MEJNA REKA MED SZ IN TURCIJO	KOST PRSNEGA KOŠA	VRTNI ALI GOZDNI SADEŽ		
IZDELOVALEC ROMKAVIČ							PRISODNIK NA SODIČJU BOHORČIČ		
DEL AVTOMOBILA				NEMŠKI FILOZOF (GEORG)	ZEKSOVA MATI				
NAČIN DELA					GAMAL HASER			VODJA PISARNE RUMSKA ŠTIRIČA	
EDEN OD TRENH MUŠKE-TIRJEV					KRALJEVA HČI				
TONE TOMŠIČ			ŽENSKI PEVSKI GLAS		SLADKOPLOVNA RIBA Z BRKI		ANGLŠKI TEKAČ (STEVE)		

- ZANIMIVO ! NISEM VEDEL, DA ŠTEPAN NOSI ...

PETROL

Glasilo delavcev združenih delovnih organizacij v sestavi SOZD Petrol

Ureja uredniški odbor:

Marinka Biček, Minka Demšar, Rajko Muljavec, Cvetka Pisar, Štefan Prša, Nevenka Šantič, Ada Valenčič

Odgovorni urednik Aleš Peternel

Urednik Jelka Žmuc-Kušar

Tehnični urednik, lektor in korektor: Jelka Žmuc-Kušar

Naslov uredništva

SOZD Petrol, Ljubljana, Titova 66

Telefon 312 755

Prišli - Odšli

Prišli

DO Trgovina z naftnimi derivati
TOZD Trgovina Brežice

Bogdan Ambruš, referent za bencinske servise, Peter Polovič, prodajalec, Darko Mihelič, prodajalec

TOZD Trgovina Celje

Edi Koščak, prodajalec, Jože Figek, prodajalec, Silvo Vodlan, pomočnik poslovodje

TOZD Trgovina Kranj

Rado Rant, prodajalec, Marko Pahar, prodajalec, Darko Ravnihar, vzdrževalec čistilnih naprav

TOZD Trgovina Ljubljana

Kristina Kuhanec, finančno-komerc. referentka, Fran Bogataj, delavec v skladišču, Ivan Kavuš, delavec v skladišču, Vinko Rozman, samostojni delavec v skladišču

DO Istra-benz

Bruno Vatovec, prodajni referent, Egon Slavič, referent za zavarovanje, Igor Škerlič, prodajalec, Marjan Viler, prodajalec, Nerino Hrvatin, skladišni delavec, viličarist, Alenka Štefan, kadrovska evidencičarka, Vivijana Bajš, operaterka, Marino Gašperini, prodajalec

DO Transport Ilirska Bistrica

TOZD Tovorni promet

Viljem Štefančič, voznik, Marjan Vičič, voznik, Janko Tomšič, voznik, Marjan Šlosar, voznik, Anton Volk, voznik, Bogdan Grlj, voznik, Marjan Stopar, voznik

DSSS

Vida Logar, pripravnica

DO Gostinstvo

TOZD Motel Čatež

Slavica Pavlovič, delavka v strežbi, Robert Vidmar, skladišni delavec, Maja Klemenčič, sobarica, Marjana Zorič, perica, Milena Gramc, delavka v strežbi, Robert Blazinšek, natakarpripravnik, Sonja Gramc, kuharica-pripravnica

TOZD Motel Lom

Jasminka Horančič, snažilka

TOZD Motel Podlehnik

Marjan Selinšek, natakarpripravnik, Boris Širovnik, natakarpripravnik, Dragica Sekonja, kuharica-pripravnica

TOZD Gostinski obrati Ljubljana
Marjeta Pesrl, točajka, Marija Urbanc, točajka, Janez Drobun, točaj, Helena Stojakovič, točajka, Jože Rožič, vodja kuhinje, Simon Grilc, točaj, Dragica Golorej, snažilka

Odšli

DO Trgovina z naftnimi derivati
TOZD Trgovina Celje

Janko Aplenc, poslovodja,

TOZD Trgovina Ljubljana

Peter Matos, prodajalec, Franc Planinšek, prodajalec, Jože Razoršek, prodajalec, Vinko Koci, čuvaj

DO Zemeljski plin

Slavko Črnčec, elektromonter, smrt

DO Transport Ilirska Bistrica

TOZD Tovorni promet

Zdravko Konestabo, voznik, pokoj, Slobodan Stanojčič, voznik
TOZD Avtoservis

Marjan Vičič, voznik, Janko Tomšič, voznik, Marjan Šlosar, voznik, Anton Volk, voznik

DO Gostinstvo

TOZD Gostinski obrati Ljubljana
Senad Kandžić, natakarpripravnik

DO Olma

Stanka Omerzel, materialna knjigovodkinja

IZZREBANI REŠEVALCI

Nagrade delovne organizacije
Olma je žreb razdelil takole:

Nada Sobočan, Zemeljski plin
dobi III. nagrado

Tatjana Dobovišek, DSSS SOZD
dobi II. nagrado

Janez Penca, DSSS SOZD
dobi I. nagrado